

SERİ		CİLT		SAYI		
SERIES		VOLUME	56	NUMBER	2	2006
SERIE	À	BAND		HEFT		
SÉRIE		TOME		FASCICULE		

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ORMAN FAKÜLTESİ
D E R G İ S İ

REVIEW OF THE FACULTY OF FORESTRY,
UNIVERSITY OF ISTANBUL

ZEITSCHRIFT DER FORSTLICHEN FAKULTÄT
DER UNIVERSITÄT ISTANBUL

REVUE DE LA FACULTÉ FORESTIÈRE
DEL 'UNIVERSITÉ D'ISTANBUL

İ.Ü. ORMAN FAKÜLTESİ, ORMAN MÜHENDİSLİĞİ PROGRAMININ AKREDİTASYON OLANAKLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Y. Doç. Dr. Kenan OK¹⁾
Y. Doç. Dr. Eyyüp ATICI²⁾

Kısa Özet

Yüksek öğretim kurumlarının sayılarının ve çeşitlerinin artması, bu kurumların verdiği hizmet kalitesinin karşılaştırılması işlemini güçleştirmiştir. Bu çalışmada, Orman Mühendisliği alanındaki akreditasyon uygulamaları, yurt içi ve yurt dışı iki ayrı kurumun akreditasyon süreçleri dikkate alınarak incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda, hem yurt içi hem yurt dışı akreditasyon ölçüt ve göstergelerine göre İ.Ü. Orman Fakültesi, Orman Mühendisliği programının özellikle program misyonu, eğitim amaçları, izleme ve değerlendirme alanlarında büyük eksiklikleri içerdiği görülmüştür. Buna karşılık, öğrenciler, alt yapı, üst kurum desteği ve parasal olanaklar alanında orta düzeyde eksiklikler bulunurken, meslek eğitimi ve öğretim kadrosu alanında ise daha az eksikliğin bulunduğu belirlenmiştir. Değerlendirmeler, 63 ayrı anket verisinin SPSS programında yer alan Kruskal Wallis testini kullanarak yapılmıştır .

Anahtar Kelimeler: Akreditasyon, Orman Mühendisliği, MÜDEK, SAF

1. GİRİŞ

İ.Ü. Orman Fakültesi, Orman Mühendisliği programı Türkiye'nin ilk orman mühendisliği programıdır. Programın kökleri 1857 yılında İstanbul'da kurulan "Orman Mektebi"ne dayanmaktadır. Bu okul, 1879 yılına kadar, o dönemin sivil memurluğunda dördüncü derece bir unvana karşılık gelen müfettiş-i sani diploması ile mezunlar vermiştir (ÖZDÖNMEZ/EKİZOĞLU 1996). Ormanlık öğretimi bu okuldan sonra, Orman ve Maden Okulu, Halkalı Yüksek Ziraat Okulu, Halkalı Ziraat ve Ormanlık Yüksek Okulu, Orman Yüksek Okulu adlarında, değişik okullar tarafından yürütülmüştür. Orman ve Maden Okulu mezunlarına Orman Mühendisi unvanının verildiği bilinmektedir (ÖZDÖNMEZ/EKİZOĞLU 1996). Dönemin ormanlık öğretim programının, 1934 yılında, Ankara'daki Yüksek Ziraat Enstitüsü, Orman Fakültesi'ne bağlanmasıyla, ormanlık öğretimi bugünkü anlamına yakın bir yüksek öğretim programına dönüşmüştür. Bu kurum, 1948 yılında da, İstanbul Üniversitesi'ne bağlı bir Orman Fakültesi haline getirilmiştir.

¹⁾ İ.Ü. Orman Fakültesi, Ormanlık Ekonomisi Anabilim Dalı

²⁾ İ.Ü. Orman Fakültesi, Orman Hasılatı ve Biyometri Anabilim Dalı

İ.Ü. Orman Fakültesi, Orman Mühendisliği programı müfredatı; teorik ve uygulamalı derslerden, seminerlerden, bitirme ödevlerinden, staj ve bilimsel gezilerden oluşmaktadır. Bununla birlikte Orman mühendisliği müfredatında son yirmi yılda önemli değişiklikler yapılmıştır. Öğrencilere seçimlik ders alma hakkı tanınması, Çift Ana Dal ve Yan Dal yapma olanağının getirilmesi önemli sayılabilecek değişimlerdir.

İ.Ü. Orman Fakültesi, Orman Mühendisliği programı yanında Orman Endüstri Mühendisliği ve Peyzaj mimarlığı programlarına da sahiptir. Her üç programa, farklı derecelerde hizmet eden 19 anabilim dalı ve 141 akademik personel bulunmaktadır. Ancak, anabilim dallarının ve akademik personelinin ağırlıkla hizmet verdiği bölüm orman mühendisliği programıdır.

Bu çalışmanın amacı, ülkemizde mühendislik programlarının akreditasyonu alanında önemli mesafeler kaydeden MÜDEK ile Amerika Birleşik Devletlerinde ormancılık programlarının akreditasyonundan sorumlu SAF'ın ölçütlerini temel alarak, İ.Ü. Orman Fakültesi Orman Mühendisliği programının mevcut durumunu ve gelecek yıllara yönelik beklentileri, katılımcı bir yaklaşımla belirlemektir.

2. AKREDİTASYON AMAÇ VE UYGULAMALARI

Yüksek öğretim kurumları ülkelerin, ailelerin, bireylerin kaderini etkileyen önemli hizmetler vermektedir. Bireyler bu kurumlarda aldıkları eğitim ile iyi yaşam olanaklarına erişmeyi ümit ederken, özel veya kamu kurumları, ihtiyaç duydukları kalitede insan kaynağını bu kurumların mezunları arasından bulabilmekte, toplumların ihtiyaç duyduğu bilgi bu kurumlarca üretilmektedir. Bu nedenle, yüksek öğretim kurumlarının ürettiği hizmetin kalitesi, öğrencilerin, ailelerin, işverenlerin, kamu yöneticilerinin, bir başka deyişle toplumların sürekli kalite kaygısı duyduğu bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öğretim kurumlarının tarafsız kişi ve kurumlarca izlenmesi, değerlendirilmesi ve uygun görülenlerin kamu oyuna ilan edilmesi akreditasyon olarak adlandırılmaktadır. Akreditasyon uygulamasının amaçları, öğretim programlarının çağdaş değerlendirme ölçütlerine uygunluğunu ilgili kesimlere ilan etmek üzere belirlemek, programların geliştirilmesine yardımcı olmak ve eğitimin genelde iyileşmesini desteklemek olarak özetlenebilir. Akredite fakülte veya programların akredite olmamışlara göre daha kaliteli olduğu düşünülmektedir.

Akreditasyon Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) geleneksel ve yaygın bir uygulama olduğu halde, Avrupa ülkelerinde, örneğin Almanya'da son birkaç yıl içinde ortaya çıkmış, tümüyle yeni bir girişimdir (GÖRCELİOĞLU 2001). Amerikan akreditasyon sisteminin ana amacı, akredite olmuş her akademik kurumda olması arzu edilen, akademik programların, tesislerin ve politikaların taşınması gereken temel standartları oluşturmaktır (ALTBACH 2003).

Avrupa'da akreditasyon, Sorbonne ve Bologna deklarasyonlarının ardından geleneksel tek dereceli programların lisans ve yüksek lisans programlarına dönüştürülmesiyle bağlantılı olarak başlamıştır. Lewark'ın belirttiğine göre, Avrupa ülkelerinde bugüne kadar bilinmeyen eğitimin kalite standartları konusunda bir tartışma başlamıştır ve bunun sonucunda büyük olasılıkla (kalite) kriter, gösterge ve belirleme yöntemleri de bir standarda kavuşturulacaktır (GÖRCELİOĞLU 2001).

Akreditasyon çalışmalarının akademik program ve kurumların gelişimine yardımcı bir rolü bulunmasına rağmen, olası sakıncalarının da dikkate alınması gerekmektedir. Altbach'a göre yabancı ülkelerdeki akademik programların Amerikan standartlarına göre akreditasyonu bir anlamda "akademik istila" sonucunu doğurmakta ve üniversite dünyasının Amerikan akademik

uygulamalarının diğer ülkeler için de uygun olup olmadığını düşünmesi gerekmektedir. Amerikan akreditasyon sistemi Amerikan yüksek öğrenim gerçeklerine göre tasarlanmıştır ve Amerikan akademik değerlerini, tarihini, ölçütlerini yansıtır. Akreditasyon uzmanlarının değerlendirme yaptıkları ülkelerde aynı ölçüt ve standartları aramaları, bir anlamda “Amerikanlaşmaya” zorlamaktır. Deniz aşırı ülkelere giderek değerlendiricilerin, değerlendirdikleri ülkelerin akademik geleneklerini, farklılıklarını anlaması güç olmakta, değerlendirilen kurumlara, çoğunluğu seyahat ve konaklama giderlerinden oluşan önemli maliyetler yüklenmektedir (ALTBACH 2003).

Bütün bunlara rağmen, gittikçe artan ve farklılaşan akademik programların performanslarının ölçülmesi, akademik kalite göstergelerinin tanımlanması ihtiyacı bulunmaktadır. Bu ihtiyacı tek bir akreditasyon sistemi ile karşılamak yerine, Amerikan deneyimini inceleyerek, tamamen bir ülkeye ithal etmeden, bölgesel gereksinim ve farklılıkları dikkate alan akreditasyon çalışmaları yürütülmelidir (ALTBACH 2003).

2.1.Amerika Birleşik Devletlerinde Ormancılık Programlarının Akreditasyonu

ABD'deki ormancılık yüksek öğretim programlarının akreditasyonu Amerikan Ormancılar Derneği (Society of American Foresters, SAF) tarafından yapılmaktadır. Dernek ilk akreditasyon standartlarını 1935 yılında hazırlamış ve yaklaşık her on yılda bir standartlarını gözden geçirmiştir (SAF 2005).

SAF içerisinde, ormancılık öğretiminin akreditasyon çalışmalarından sorumlu bir komite (Committee on Accreditation, COA) bulunmaktadır. Bu komite, aynı zamanda Yüksek Öğretim Akreditasyon Konseyi'nin (The Council for Higher Education Accreditation, CHEA) ormancılık kurumlarının akreditasyonu çalışmaları için yetki verdiği, tanıdığı kurumdur.

SAF'ın akreditasyon amaçları; a) profesyonel ormancılık eğitiminin, periyodik öz değerlendirme programları ile uzman eğitici ve değerlendiriciler tarafından yapılacak hakem değerlendirmeleri için gerekli kalite tanımlarını geliştirmek, b) ormancılık programlarının etkililiğini ve eğitim çevresini değerlendirecek akreditasyon standartlarının periyodik gözden geçirilmesi, kullanımı ve geliştirilmesi konularında mükemmelliği ve birlikteliği teşvik etmek, c) akredite edilen ormancılık programlarının eğitim amaçları ile profesyonel standartların uyumu, bu amaçlara erişim için gerekli kaynaklara sahiplilik ve ormancılık eğitim kalitesinin sürekliliği konularındaki beklentiler ile ilgili öğrencilere, işverenlere, genel kamuoyuna ve diğer kurum ve kuruluşlara güven vermek şeklinde sıralanabilir (SAF 2005).

SAF'ın akredite programları arasına girebilmek için uzun sayılabilecek bir değerlendirme sürecinden geçmek gerekmektedir. Süreç, adaylık başvurusu ile başlamaktadır. Adaylığa kabul edilebilmenin de ön koşulları bulunmaktadır. Bu ön koşullar; a) SAF'ın bölgesel akreditasyon komisyonunun kabul ettiği bir kurum olmak, b) ormancılık programının bulunduğu üst kurumca akredite olmuş bir ormancılık programını sağlama ve sürdürme kararlılığını beyan etmek c) SAF Akreditasyon El Kitabında belirtilen ölçütleri karşılayacak bir müfredat çalışmasına sahip olmaktır. Adaylık en fazla beş yıl sürmekte ve bu süre içerisinde program eksikliklerini giderici çalışmaları yapmak mümkün olmaktadır.

Akreditasyon sürecinde yer alan, adaylık önkoşullarının sağlanmasının ardından; gerekli ücretin ödenmesi ve akreditasyon incelemesi, kapsamlı bir öz değerlendirmenin yapılması, SAF tarafından atanan bağımsız değerlendiricilerin saha incelemelerini yapmaları ve SAF akreditasyon komitesinin programı akredite etmesi adımları gelmektedir.

Yukarıdaki açıklamalardan da görüldüğü gibi, akreditasyon süreci zahmetli ve masraflı bir süreçtir. SAF akredite olmak isteyen kurumlardan, 2003/2004 döneminde 500 \$ yıllık akreditasyon, 2 500 \$ saha inceleme, 1 200 \$ aday uygunluğunun incelenmesi ücretlerini istemiş ve saha incelemesi yapacak değerlendirme takımının seyahat, konaklama, yemek ve diğer giderlerini talep etmiştir (SAF 2005). ABD’de , ormancılık alanında, yukarıda kısaca tanıtilen standartlara göre akredite olmuş yüksek öğretim programlarının listesi www.safnet.org/education/recognition.cfm adresinde görülebilir.

2.2. Türkiye’de Mühendislik Programlarının Akreditasyonu

Türkiye’deki Mühendislik programlarının akreditasyonu sorunu, Mühendislik Dekanları Konseyi (MDK) tarafından ele alınmıştır. Mühendislik Dekanları Konseyi, Türkiye ve KKTC’deki devlet ve vakıf üniversitelerinde yer alan mühendislik ve mühendislik-mimarlık fakültelerinin dekanlarından oluşmuştur (MDK 2005). Bu konseyde, mühendislik programlarına sahip olan fakat isimleri mühendislik ibaresini taşımayan “Orman Fakülteleri” dekanları yer almamıştır.

Mühendislik Dekanları Konseyi’nin amacı, ülkemizde mühendislik eğitimi sorunları üzerinde görüş alışverişinde bulunmak, mühendislik eğitiminin etkin ve verimli bir biçimde yürütülmesini sağlamak üzere öneriler geliştirmek, bu önerilerin gerçekleştirilmesi yönünde çaba sarf etmek ve gerekli girişimlerde bulunmaktır (MDK 2005).

MDK’nin 19 Ocak 2001, tarihinde ODTÜ’de yapılan ilk toplantısında Mühendislik Eğitimi Değerlendirme Çalışma Grubu kurulmuş, 24-25 Mayıs 2002’de yapılan dördüncü toplantısında, Mühendislik Değerlendirme Kurulu (MÜDEK) kurulma önerisi kabul edilmiştir (PLATİN 2002).

MÜDEK’in amacı mühendislik eğitimi teşvik etmek ve ilerletmek, böylece, daha iyi eğitilmiş ve kalitesi yükseltilmiş mühendisler yetiştirilerek toplum refahının ileri götürülmesine (MÜDEK 2005a) destek olmaktır. MÜDEK bu amaca ulaşmak için, a) mezunlarına “mühendis” derecesi verilen MDK bünyesindeki mühendislik programlarının değerlendirilmesi için ayrıntılı bir program düzenleme ve uygulama, b) mühendislik ile ilgili düzenleyici konumdaki kurumlara mühendislik eğitiminin değerlendirilmesi ile ilgili teknik bilgi verme işlevlerini üstlenmiştir. MÜDEK içerisinde Öğretim Üyesi Yetiştirme Grubu, Mühendislik Eğitimi Değerlendirme Grubu, Mühendislik Fakültelerinin Altyapı Sorunları Grubu ve Uzaktan Eğitim Grubu adında çalışma grupları oluşturulmuştur.

MÜDEK, değerlendirme süreci, değerlendirilecek programın bağlı bulunduğu dekanlığın, MÜDEK’e başvurusu ile başlamakta, öz değerlendirme raporlarının hazırlanması ve teslimi, öz değerlendirme raporlarının incelenmesi ve ek bilgilerin talebi, üniversite ve programın ziyaret edilmesi, takım değerlendirme raporlarının hazırlanması ve değerlendirmenin sonuçlandırılması aşamalarıyla devam etmektedir (PLATİN 2002).

MÜDEK, 2005 yılında, 5 üniversitenin 5 fakültesinde yer alan, 12 farklı disiplinde 24 mühendislik programının akreditasyon çalışmalarını yürütmüştür. Ankara Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi’nin Elektronik Mühendisliği ile Kimya Mühendisliği programları, Gazi Üniversitesi’nin, Mühendislik Mimarlık Fakültesi, Elektrik-Elektronik Mühendisliği, Endüstri Mühendisliği, İnşaat Mühendisliği, Kimya Mühendisliği, Makine Mühendisliği programları 2004 yılından itibaren geçerli bir MÜDEK yetkinlik belgesine sahiptir.

MÜDEK akreditasyon sistemi ile SAF’ın akreditasyon süreci karşılaştırıldığında büyük benzerlikler taşıdığı, Amerikan akreditasyon sistemine yakın bir içerikte hazırlandığı

görülmektedir. En önemli fark, MÜDEK'in program ölçütleri arasında ormancılık ile ilgili standartların girmemiş veya ormancılık alanında akreditasyona yetkili herhangi bir birimin oluşturulmamış olmasıdır. Ülkemizdeki bazı mühendislik programlarının ABET (Accreditation Board on Engineering and Technology), çerçevesinde akredite olmak üzere çalışmalar yaptıkları da bilinmektedir. Bu çerçevede yürütülen çalışmalar, araştırmanın kapsamı dışında bırakılmıştır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Araştırma için gerekli ilk bilgiler, akreditasyon ile ilgili kurumların web sayfalarından, yayınlanmış dokümanlarından sağlanmıştır. Temel alınan, SAF ve MÜDEK akreditasyon ölçüt ve göstergelerine göre, İ.Ü. Orman Fakültesi, Orman Mühendisliği programının mevcut durumunu belirlemek üzere, 85 sorudan oluşan bir anket formu hazırlanmış ve araştırmada kullanılmıştır.

Anket formlarında öğretim programında olması gereken özelliklerle ilgili ölçüt ve göstergelere yer verilmiş fakat araştırmacılar tarafından yeni ölçüt ve göstergeler oluşturulmamıştır. Dolayısıyla Tablo 2 ve 8'de yer alan soru ve seçenekler doğrudan SAF veya MÜDEK'in konuyla ilgili ölçüt ve göstergeleri alınarak oluşturulmuştur. Bir programın akreditasyon ölçütlerine bugün için uygunluğu önemlidir fakat akreditasyon için yeterli görülmemektedir. Uygunluğun sürekli olduğunun kanıtlanabilir olması gerekmektedir. Bu nedenle ölçütler ile ilgili sorular, hem bugünkü durum hem gelecekte karşılaşılabilecek durumlar dikkate alınarak yapılandırılmıştır.

3.2. Yöntem

Akreditasyon kurumları, akreditasyon kararını vermeden ve kendi değerlendirme ekiplerini incelenen program mekanına göndermeden önce, kurumların bir öz değerlendirme yapması gerekmektedir. Ancak, öz değerlendirmenin, program uygulamalarına yansız bakabilen bir ekip tarafından yapılması gerekmektedir. Bu nedenle sadece program yöneticilerinin öz değerlendirme yapması düşünülmemelidir.

Bu çalışmada öz değerlendirmeye farklı grupların katılımı düşüncesi benimsenmiş ve hazırlanan anket formları;

- 1) Orman mühendisliği programında okuyan son sınıf öğrencileri (Grup 1),
- 2) Bu programdan önceki yıllarda mezun olmuş ve halen programın yönetiminde veya uygulamasında görev almayan orman mühendisleri (Grup 2),
- 3) İncelenen program mezunlarını meslek hayatlarında izleme fırsatı bulmuş fakat bir başka yüksek öğretim programından mezun olanlar (Grup 3),
- 4) Araştırma görevlileri (Grup 4),
- 5) Yardımcı doçentler (Grup 5),
- 6) Doçentler (Grup 6),
- 7) Profesörler (Grup 7),

Şeklinde tanımlanabilecek gruplara, yüz yüze görüşme veya internet aracılığıyla dağıtılan toplam 63 anket yapılmıştır.

Anket sonuçları SPSS paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Orman Mühendisliği program uygulamaları hakkında farklı bakış açılarını görebilmek amacıyla, anket yapılan gruplar arasındaki anlamlı istatistik farklar, non parametrik testlerden Kruskal – Wallis testi ile saptanmıştır. Grup Farkları analizi her bir ölçüt için yukarıda verilen gruplar arasında yapılmış fakat örneğin Grup 4, 5, 6 ve 7 birleştirilerek öğretim elemanları şeklinde yeni gruplar da oluşturulmuştur. Bu amaçla 70 adet grup farkı analizi yapılmış, ancak bunlardan istatistik açıdan % 95, % 99,1 ve % 99,9 güven düzeylerinde anlamlı bulunanlar metin içerisinde yer verilmiştir.

4. BULGULAR

4.1. SAF Akreditasyon Ölçütlerine Göre Orman Mühendisliği Programı

2003 yılında yeniden gözden geçirilen ve halen akreditasyon çalışmalarını yönlendiren SAF ölçütleri altı temel standarda dayanmaktadır (SAF 2005).

4.1.1. Programın Misyon, Hedef ve Amaçları

SAF değerlendirme ölçütlerinden ilkinin oluşturan Standart I, ormancılık programının misyon (öz görev) hedef ve amaçlarıyla ilgilidir. Standart I'e göre akredite olmaya aday programın misyon, hedef ve amaçlarının açıkça tanımlanmış ve kamuoyuna duyurulmuş olması gerekmektedir. Ayrıca, akredite olmaya aday olan bir programın misyon, hedef ve amaç ifadeleri; SAF akreditasyon el kitabındaki standartları yansıtmalı, disiplinler arası bir uzmanlık olarak ormancılığın ayırt edilebilmesine yardım etmeli, programın hizmet edeceği grupların gereksinimlerini yansıtabilmeli, uzman ormancıların farklı ve değişen sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel ihtiyaç ve değerlerini karşılayabilmek için üstlenmesi gereken toplumsal role duyarlı olmalı, ormanların kamu yararına kullanımı ve yönetilmesi için gerekli ahlaki davranış ve uzmanlığı yansıtabilmelidir.

Uygulanan ankette bu standart ile doğrudan ilgili beş ayrı soru yer almıştır. Misyon, hedef ve amaçlara yönelik sorular ve katılımcıların yanıtları Tablo 1 ve 2'den görülebilmektedir. Anket sonuçları Tablo 1'de gösterildiği gibiyse de, Orman Mühendisliği programının yazılı, tanımlanmış ve ilan edilmiş misyon, hedef ve amaçları **bulunmamaktadır**. Buna karşılık deneklerin % 57.1'i var olduğunu düşünmekte veya olmayabileceğini kabul etmeyerek, tahminlerine göre yanıt vermektedir.

Tablo 1: Misyon, Hedef ve Amaçlar (%)
Table 1: Mission, Target and Objectives (%)

No	Soru	Evet	Hayır	Fikrim Yok
1	İ.Ü. Orman Fakültesi, Orman Mühendisliği programının misyonu bulunmakta mıdır?	57.1	38.1	4.8
2	İ.Ü. Orman Fakültesi, Orman Mühendisliği programının stratejik amaçları bulunmakta mıdır?	33.3	57.1	9.5
3	İ.Ü. Orman Fakültesi, Orman Mühendisliği programının hedefleri var mıdır?	42.9	49.2	7.9

SAF'in bir ormancılık programının misyonunda aradığı özellikler, uygulanan anketin 5. sorusu olarak katılımcılara sorulmuş ve olduğunu düşündükleri misyonda bu özelliklerin bulunup

bulunmadığı araştırılmıştır. Tablo 2’de yer alan 5. soruya verilen yanıtlardan da görüldüğü gibi, katılımcıların % 35’i, var olduğunu düşündükleri misyonun (veya olmasını istedikleri misyonun) ormancılığın diğer mühendislik alanlarından farkını ifade edebildiğini (veya etmesi gerektiğini) düşünmektedir.

Tablo 2: Eğitim Amaçları ve Misyonun Nitelikleri
Table 2: Education Objectives and Characteristics of Mission

No	Sorular ve Seçenekler	
4	%	Eğitim amaçları ne ölçüde oluşturulmuş ve uygulanmaktadır?
	45	İyi tanımlanmamıştır
	15	Tanımlı ve yazılıdır. Misyona açıkça bağlanmıştır, oluşumuna ilgi gruplarının katılımı sağlanmıştır
	12.5	Kapsamlı, tanımlı, yazılı ve ölçülebilirdir. Misyona ve ilgi grubu gereksinimlerine açıkça bağlanmıştır
	15	Kapsamlı; tanımlı, yazılı ve ölçülebilirdir. Misyona açıkça bağlanmıştır. İlgi grubu gereksinimlerini yanıtlamakta isteklidir. Sistematik olarak gözden geçirilip güncellenmektedir
5	%	Orman mühendisliği programı misyon, amaç ve hedefleri için, aşağıdaki ifadelerden hangileri doğru kabul edilebilir?
	20	Günümüz dünyasının çağdaş kabul ettiği ormancılık anlayışını yansıtmaktadır
	35	Ormancılığın diğer mühendislik alanlarından farkını ifade edebilmektedir
	15	Programın hizmet edeceği toplumsal grupların gereksinimlerine hizmet etmektedir
	10	Uzman ormancıların, farklı ve değişen sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel ihtiyaç ve değerleri üretebilmeleri için üstlenmesi gereken rolleri ifade edebilmektedir
20	Ormanların kamu yararına kullanımı ve yönetilmesini sağlamak için gerekli ahlaki davranış ve tutumları yansıtabilmektedir	
6	%	İlgi gruplarının eğitim amaçları, süreçler, çıktı değerlendirmesi, sistem çalışmalarına veya değerlendirmelerine katılım düzeyleri aşağıdaki tanımlardan hangisine uymaktadır?
	19.8	Gayri resmi temas olmuştur.
	55.6	Amaçlar ve arzulanan çıktılarının tanımlanması ve değerlendirme süreçlerine az derecede katılım vardır.
	12.3	Amaçlar ve arzulanan çıktılarının tanımlanması ve değerlendirme süreçlerine açıkça katılım sağlanmış, devam eden bazı stratejik işbirlikleri kanıtlanabilir durumdadır.
	9.9	Amaçlar ve arzulanan çıktılarının tanımlanması ve değerlendirme süreçlerine yüksek derecede katılım vardır, tüm ilgi gruplarıyla stratejik işbirliklerinin sürdürüldüğü kanıtlanmıştır.
	2.5	Amaçlar ve arzulanan çıktılarının tanımlanması, değerlendirme ve iyileştirme süreçlerine yüksek derecede katılım sağlanmıştır. Tüm anahtar ilgi gruplarıyla stratejik işbirliklerinin sürdürüldüğü kanıtlanmıştır

Tablo 2’den de görüldüğü gibi, orman mühendisliği programının eğitim amaçları olduğunu düşünenlerin sadece çok küçük bir grubu (% 12.5), bu amaçları ideale yakın özelliklerde bulmaktadır. Anket sonuçlarından deneklerin “bir amaç sanırım vardır fakat çok iyi hazırlandığını düşünmüyorum” şeklinde bir kaniya sahip oldukları da söylenebilir.

4.1.2. Orman Mühendisliği Müfredatı

SAF ölçütlerinden Standart II, ormancılık müfredatı ile ilgilidir. Müfredat, genel eğitim, uzmanlık eğitimi ve uzaktan öğrenim alt başlıklarına göre incelenmektedir. Genel eğitim içerisinde sözlü ve yazılı iletişim, biyoloji, fizik ve matematik bilimleri, sosyal ve beşeri bilimler ile bilgisayar becerileri alt başlıkları yer almaktadır. Uzmanlık eğitimi ise; ekoloji ve biyoloji, orman kaynaklarının ölçümü, orman kaynaklarının yönetimi, orman kaynakları politikası, ekonomisi ve idaresi başlıkları altında toplanmış bilgi, beceri ve bilinçleri incelemektedir. Tablo 3'de katılımcıların orman mühendisliği müfredatı ile ilgili, 33 ayrı soruya verdikleri yanıtlar yer almaktadır.

Tablo 3: Müfredatının Bugünkü Durumu ve Geleceğe Yönelik Katılımcı Görüşleri
Table 3: Views of the Participants on Present and Future Situation of Curriculum

Soru Sayısı	Alanlar	Dönem	Doğru %	Kısmen Doğru %	Yanlış %	Fikrim Yok %
3	Genel Eğitim: İletişim	Bugün	3,2	28,6	64,2	3,7
		Gelecek	13,2	31,7	40,2	14,8
4	Genel Eğitim: Bilim, Matematik	Bugün	9,5	54,4	33,7	2,4
		Gelecek	20,2	45,6	21,0	13,1
3	Genel Eğitim: Sosyal ve Beşeri Bilimler	Bugün	8,5	39,7	47,1	4,8
		Gelecek	16,4	39,2	27,0	17,5
3	Genel Eğitim: Bilişim	Bugün	6,9	50,8	38,6	3,7
		Gelecek	19,6	38,6	25,9	15,9
5	Uzmanlık Eğitimi: Ekoloji, Biyoloji	Bugün	25,7	59,4	14,0	1,0
		Gelecek	37,5	43,5	10,5	8,6
3	Uzmanlık Eğitimi: Orman Kaynaklarının Ölçümü	Bugün	13,2	54,5	29,6	2,6
		Gelecek	24,9	46,0	16,9	12,2
6	Uzmanlık Eğitimi: Orman Kaynaklarının Yönetimi	Bugün	11,1	51,9	33,6	3,4
		Gelecek	22,0	44,7	19,6	13,8
4	Uzmanlık Eğitimi: Orman Politikası, Ekonomisi, İdaresi	Bugün	13,1	50,4	30,6	6,0
		Gelecek	23,4	43,3	15,1	18,3
2	Uzaktan Öğrenim	Bugün	9,5	49,2	34,9	6,3
		Gelecek	15,9	47,6	20,6	15,9
33	Müfredat Toplamı	Bugün	12,3	49,3	34,5	2,7
		Gelecek	22,7	40,6	23,6	13,1

Orman mühendisliği programının bugünkü durumu değerlendirildiğinde, katılımcıların olumlu düşüncelere sahip oldukları alanın ekoloji - biyoloji uzmanlık eğitimi alanı olduğu görülmektedir. Buna karşılık genel eğitimin bir parçası olan iletişim eğitimi alanı, en olumsuz görüşleri almıştır. İletişim alanında verilen eğitimi doğru bulanlar (% 3,2) ile yanlış bulanlar (% 64,2) arasında büyük fark vardır.

Müfredat hakkında bugünkü durumu ile geleceğe yönelik beklentiler karşılaştırıldığında, genelde iyiye giden bir değişimin beklendiği görülmektedir. Müfredatın her alanında gelecek durumun bugünden daha doğru olacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte fikrim yok yanıtlarındaki artış dikkat çekicidir.

4.1.3. Programın Organizasyonu ve İdaresi

Standart III ile SAF, orman mühendisliği programının organizasyonu ve yönetimini incelemektedir. Bu standarda uygunluk incelenirken, orman mühendisliği ile ilgili yan dal programlarının varlığı, programı destekleyen kampus dışı elektronik öğrenim olanakları, program yöneticisinin diğer program yöneticilerine göre durumu, programa diğer kurumlardan kabul edilen öğrenciler ve kabul edilen kurumların düzeyi, program yöneticiliğine atanma ve performans izleme değerlendirme sistemi irdelenen konulardır. Yapılan anket çalışmasında, bu konularla ilgili beş ayrı soru yer almış ve bu sorular hakkında katılımcı görüşleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4'ün "Ormancılık Programının Organizasyonu ve İdaresi" satırından izlenebildiği gibi, katılımcılar, orman mühendisliği programının yönetimi konusunda diğer ölçütlere göre daha olumlu düşüncelere sahiptir. Bu konuda iyileşme bekleyenlerin oranı daha fazladır ancak bugünkü durum hakkında görüş bildirenlerin önemli bir bölümü gelecekteki yapı hakkında fikir beyan etmemeyi tercih etmektedir.

Tablo 4: Programın İdaresi, Akademik Kadro, Öğrenciler ve Üst Kurum Desteği

Table 4: Administration of the Program, Academic Staff, Students and Support of Parent Institution

Soru Sayısı	Alanlar	Dönem	Doğru %	Kısmen Doğru %	Yanlış %	Fikrim Yok %
5	Ormancılık Programının Organizasyonu ve İdaresi	Bugün	20,6	27,0	36,8	15,6
		Gelecek	25,4	27,9	23,5	23,2
19	Program Akademik Ortamı	Bugün	14,6	48,6	29,3	7,4
		Gelecek	20,8	41,6	18,0	19,6
5	Öğrenciler	Bugün	8,6	23,8	54,3	13,3
		Gelecek	13,7	26,3	33,7	26,3
13	Üst Kurum Desteği	Bugün	3,4	31,0	52,9	12,7
		Gelecek	11,7	28,0	35,2	25,2

4.1.4. Programın Akademik Kadrosu

Ormancılık programının içerisinde bulunduğu fakültenin akademik yeterliliği, Standart IV'de incelenmektedir. Standart IV'e göre, programın öğretim üyeleri; sayı, uzmanlık birikimi, ilgi çeşitliliği, öğretim becerileri, öğrencileri motive edebilme yeteneği, sosyal ve mesleki kurumlarla ilişkiler açısından yeterli olmalıdır. Bu standart içerisinde, gerekli laboratuvar, iletişim, bilgisayar olanaklarını altyapının içerip içermediği ile de ilgilenilmekte, izleme değerlendirme süreçlerinin katılımcı bir anlayışla işlemesi istenmektedir.

Standart IV ile ilgili 19 ayrı soruya ankette yer verilmiş ve toplu sonuçlar Tablo 4'in "Program Akademik Ortamı" satırında gösterilmiştir. Katılımcıların yarıya yakını (% 48.6) orman mühendisliği programının akademik ortamını kısmen doğru olarak nitelendirmekte fakat gelecekte bu ortamın iyiye doğru değişeceğini düşünmektedir. Ancak, yanıt veren her 5 kişiden birinin gelecek hakkında fikir beyan etmektен kaçınması dikkat çekmektedir.

4.1.5. Öğrenciler

Standart V öğrencilere ayrılmıştır. Bu standardın özellikle öğrencileri ormancılık programına kazandırmak için yapılan uygulamalar, öğrencilere profesyonel yaşam, kariyer olanakları ve diğer konularda verilen danışmanlık hizmetleri, yatay geçişler ve öğrenci becerilerinin izlenmesi konularına odaklandığı görülmektedir.

Tablo 4'ün "Öğrenciler" satırında, Standart V ile ilgili toplam 5 soruya verilen anket yanıtları görülmektedir. Katılımcıların yarısından çoğu (% 54,3) öğrenciler ile ilgili mevcut durumun, yanlış veya SAF ölçütlerine uymayan bir durumda olduğunu düşünmektedir. Gelecekte bu yanlışlığın daha az olacağını düşünenler daha fazla olsa da, fikri olmayan (% 26,3) önemli bir katılımcı grubu bulunmaktadır.

4.1.6. Programa Üst Kurum Desteği

SAF, değerlendirdiği programın bağlı olduğu üst kurum ile ilgili bir standart geliştirmiştir. Standart VI. bu amaçla kullanılmaktadır. Bu standarda göre üst kurumların ormancılık programına kurumlaşmış bir desteğinin olması gerekmektedir. Ayrıca, ormancılık programını destekleyen başkaca programların üst kurumlarca oluşturulması, öğrenme ortamına uygun fiziksel koşulların varlığı bir gösterge olarak kabul edilmektedir.

Üst kurum desteği ile ilgili 13 ayrı soruya araştırmada yer verilmiştir. Tablo 4'ün "Üst Kurum Desteği" satırından da izlenebileceği gibi, katılımcıların yarısından fazlası (% 52,9), üst kurum olan rektörlüğün orman mühendisliği programını desteklediğini düşünmemektedir. Katılımcılar gelecekte küçük bir iyileşme beklemekte fakat gelecek ile ilgili yanıtlar içerisinde "yanlış" seçeneği liderliğini sürdürmektedir. Bu nedenle katılımcıların gelecekte net bir kurum desteği beklediğini söylemek güçtür.

4.1.7. SAF Ölçütlerine Grupların Bakışları

Ankete katılan gruplar dikkate alındığında, İ.Ü. Orman Mühendisliği programının bir misyonu olduğunu düşünenlerin her grupta bulunabileceği anlaşılmaktadır. Yapılan fark analizinde misyon, hedef ve amaçlar konusunda gruplar arasında istatistik anlamlı bir fark görülmemiştir. Gruplar arası istatistik anlamlı sonuçlar Tablo 5'de gösterilmiştir.

Genel eğitimin bilim ve matematik alanında orman mühendisliği öğrencileri (grup 1) ile öğretim elemanları (Grup 4+5+6+7) farklı düşünmektedir. Öğrenciler içerisinde bilim ve matematik alanındaki eğitimi doğru bulanlar öğretim üyelerine göre daha fazladır. Bu alanda program mezunları ile öğretim elemanları arasında da düşünce farklılığı bulunmaktadır. Öğretim elemanları program mezunlarına göre bu alandaki eğitime daha olumsuz bakmaktadır.

Araştırma sonuçları, program mezunları ile öğretim elemanları ve araştırma görevlileri ile öğretim üyeleri arasında sosyal ve beşeri bilimler eğitime bakış açısından fark bulunduğunu göstermektedir. Program mezunları içerisinde bu alandaki eğitimi doğru bulanların oranı, öğretim elemanlarına göre daha fazla iken, araştırma görevlilerinin bu alandaki eğitimden daha fazla memnuniyetsizlik duyduğunu göstermektedir.

Ekoloji ve biyoloji eğitimini öğrenciler ve program mezunları öğretim üyelerinden farklı değerlendirmektedir. Öğrenci ve mezunların bu konuda öğretim üyelerine göre daha iyimser görüşlere sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Orman kaynaklarının ölçümü ile ilgili eğitim konularında da mezunlar ve öğrencilerin öğretim üyelerinden farklı düşündüğünü kanıtlamaktadır. Öğretim üyelerinin bakışı diğerlerine göre daha kötümser olarak görülmektedir.

Orman kaynaklarının yönetimi ve orman kaynakları politikası ve idaresi alanlarında mezunlarla öğretim elemanları, araştırma görevlileri ve öğretim üyeleri arasında değerlendirme farkı bulunduğu anlaşılmaktadır. Tablo 5'den de görüldüğü gibi, öğrenciler öğretim elemanlarından, araştırma görevlileri öğretim üyelerinden daha olumlu düşüncelere sahiptir.

Üst kurumun programı desteklemesiyle ilgili ölçüte bakış, araştırma görevlileri ve yardımcı doçentler ile doçent ve profesörler açısından farklıdır. Daha genç kabul edilebilecek araştırma görevlileri ve yardımcı doçentlerin düşünce farkı, fikir beyan etmeme eğilimi ve kısmen daha olumlu düşüncelerden kaynaklanmış gibi görünmektedir.

Tablo 5: SAF Ölçütleri Bakımından Katılımcı Gruplar Arasındaki Farklar
Table 5: Difference Among Groups concerning SAF's Standards

Ölçüt - Alt Ölçüt	Gruplar	D %	KD %	Y %	FY %	istatistikler
Genel Eğitim; Bilim matematik	1	31,3	45,3	23,7	0,0	$\chi^2 = 23,821$ ***
	4+5+6+7	0,0	55,0	41,7	3,3	
Genel Eğitim; Bilim matematik	2	7,7	61,5	26,9	3,8	$\chi^2 = 4,469$ *
	4+5+6+7	0,0	55,0	41,7	3,3	
Genel Eğitim; Bilim matematik	1+2	20,7	52,6	25	1,7	$\chi^2 = 19,385$ ***
	4+5+6+7	0,0	55	41,7	3,3	
Genel Eğitim; Sosyal ve beşeri bilimler	1	33,3	41,7	25	0,0	$\chi^2 = 30,946$ ***
	4+5+6+7	0,0	35,6	57,8	16,7	
Genel Eğitim; Sosyal ve beşeri bilimler	4	0,0	40,7	59,3	0,0	$\chi^2 = 4,387$ *
	5+6+7	0,0	27,8	55,6	16,7	
Genel Eğitim; Sosyal ve beşeri bilimler	1+2	18,4	40,2	37,9	3,4	$\chi^2 = 14,372$ ***
	4+5+6+7	18	62,7	17,3	2,0	
Genel Eğitim; Ekoloji, biyoloji	1	55,0	42,5	2,5	0,0	$\chi^2 = 37,369$ ***
	4+5+6+7	18	62,7	17,3	2,0	
Genel Eğitim; Ekoloji, biyoloji	1+2	37,2	57,2	5,5	0,0	$\chi^2 = 21,034$ ***
	4+5+6+7	18	62,7	17,3	2,0	
Genel Eğitim; Orman Kaynaklarının ölçümü	1	35,4	35,4	29,2	0,0	$\chi^2 = 8,388$ **
	4+5+6+7	4,4	60,0	31,1	4,4	
Genel Eğitim; Orman Kaynaklarının ölçümü	2	10,3	74,4	12,8	2,6	$\chi^2 = 5,871$ *
	4+5+6+7	4,4	60	31,1	4,4	
Genel Eğitim; Orman Kaynaklarının ölçümü	1+2	24,1	52,9	21,8	1,1	$\chi^2 = 10,594$ **
	4+5+6+7	4,4	60,0	31,1	4,0	
Genel Eğitim; Orman Kaynakları Yönetimi	1	34,4	47,9	16,7	1,0	$\chi^2 = 43,173$ ***
	4+5+6+7	3,3	51,7	39,4	5,6	
Genel Eğitim; Orman Kaynakları Yönetimi	4	5,6	57,4	32,4	4,6	$\chi^2 = 7,96$ **
	5+6+7	0,0	43,1	50,0	6,9	
Genel Eğitim; Orman Kaynakları Yönetimi	1+2	20,1	50,0	28,2	1,7	$\chi^2 = 19,542$ ***
	4+5+6+7	3,3	51,7	39,4	5,6	
Or. Kay. Politikası, Ekonomisi, İdaresi	1	31,3	53,1	15,6	0,0	$\chi^2 = 28,338$ ***
	4+5+6+7	4,2	51,7	38,3	5,8	
Or. Kay. Politikası, Ekonomisi, İdaresi	4	6,9	55,6	33,3	4,2	$\chi^2 = 4,566$ *
	5+6+7	0,0	45,8	45,8	8,3	
Fakülte	4	7,9	52,0	32,2	7,9	$\chi^2 = 7,270$ **
	5+6+7	13,2	55,3	28,1	3,5	
Öğrenciler	2	3,1	18,5	52,3	26,2	$\chi^2 = 9,234$ **
	4+5+6+7	6,7	26,7	58,6	8,0	
Üst Kurum Desteği	4+5	2,0	36,1	51,5	10,4	$\chi^2 = 4,046$ *
	6+7	0,0	45,1	58,8	1,1	

D: Doğru KD: Kısmen Doğru, Y: Yanlış, FY: Fikrim Yok
* : % 5 ** : % 1 *** : % 0,1 Güven düzeylerinde anlamlı

Fark belirlenen grupların yanıtları tüm ölçütler açısından değerlendirildiğinde, doğru ve kısmen doğru seçeneklerinin toplamının öğretim elemanlarında daha az olduğu görülmekte ve

öğretim elemanlarının öğrenciler ve program mezunlarından daha fazla mevcut durumdan şikayetçi olduğu anlaşılmaktadır. Bu sonuçtan yola çıkarak, uygulanan orman mühendisliği programının öğrenci ve mezunlarından çok, öğretim üyeleri tarafından sorgulandığı anlaşılmaktadır.

4.2. MÜDEK Akreditasyon Ölçütlerine Göre Orman Mühendisliği Programı

MÜDEK'in mühendislik programlarını değerlendirme ölçütleri belirlenmiş ve 2004-2005 döneminde kullanılacak ölçütler ilan edilmiştir. MÜDEK değerlendirme ölçütleri genel ölçütler ve program ölçütleri olmak üzere iki ana grupta, sekiz ölçütten oluşmaktadır (MÜDEK 2005b).

MÜDEK'in "Genel Ölçütleri" yedi tanedir. Ölçüt 1 öğrenciler, Ölçüt 2 Programın Eğitim Amaçları, Ölçüt 3 Program Çıktıları ve Değerlendirme, Ölçüt 4 Meslek Eğitimi, Ölçüt 5 Öğretim Kadrosu, Ölçüt 6 Altyapı, Ölçüt 7 Kurum Desteği ve Parasal kaynaklar başlıkları ile tanımlanmıştır. Bu ölçütler SAF'ın değerlendirme ölçütlerine oldukça benzemektedir. Bununla birlikte, SAF'tan farklı olarak, MÜDEK ölçütleri arasında bir "program ölçütü" yer almakta ve farklı mühendislik alanlarını değerlendirme sisteminin içerisine alma olanağını sağlamaktadır. MÜDEK program ölçütünü, SAF'ın uzmanlık eğitimi ile ilgili ölçütünün bir başka ifadesi şeklinde kabul etmek de olanaklıdır.

4.2.1. Öğrenciler

MÜDEK'in öğrenciler konusunda ilgilendiği özellikleri ifade eden sekiz ayrı soru, yapılan ankette yer almış ve katılımcıların bu sorulara verdiği toplu yanıtlar Tablo 6'da gösterilmiştir. Katılımcıların % 45'i orman mühendisliği programıyla ilgili yan dal bulunma, bu programı destekleyen kampus dışı elektronik öğrenim olanakları, bu programa diğer programlardan öğrenci kabulü ve yatay geçişler, kaliteli öğrencileri programa çekme ve programda tutma uygulamaları ve öğrenci danışmanlığı çalışmalarının "yanlış" olduğunu düşünmektedir. Ancak, gelecekteki durumun bugünden daha iyi olacağı yönünde bir beklentinin var olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 6: Öğrenci Ölçütü Hakkında Katılımcı Yanıtları,

Table 6: Answers of the Participants on MUDEK's Student Criteria

Dönem	Doğru %	Kısmen Doğru %	Yanlış %	Fikrim Yok %
Bugün	11.9	29.8	45.0	13.3
Gelecek	16.9	30.0	29.6	23.6

Tablo 6'da yer alan yanıtların SAF'ın öğrenciler ile ilgili ölçütlerini ifade eden ve Tablo 4'de gösterilen yanıtlarla paralellik gösterdiği fark edilmelidir. Katılımcıların % 45'i öğrenciler ile ilgili bugünkü yapının yanlış olduğunu düşünmektedir. Gerek MÜDEK gerek SAF ölçütlerine göre bugünkü yapının iyileştirilmeye ihtiyaç duyduğu anlaşılmaktadır.

4.2.2. Program Eğitim Amaçları

MÜDEK'in eğitim amaçlarıyla ilgili aradığı özellikler beş ayrı soru ile yapılan ankette yer almıştır. Bu sorular (1, 2, 3, 4, 6) hakkında deneklerin görüşleri, SAF ölçütlerinde de bulunmaktadır ve Tablo 1 ve 3'de gösterilmiştir. MÜDEK'e göre eğitim amacı "mezunların bir programı bitirmelerini izleyen birkaç yıl içerisinde gerçekleştirmeleri beklenenleri tanımlayan ifadeler"dir (MÜDEK 2005b).

Tablo 7: Program Çıktıları ve Değerlendirme Konusunda Katılımcı Görüşleri
Table 7: Views of the Participants on Program Output and Evaluation

No	%	Sorular ve Seçenekler
7		Orman mühendisliği programının öğrencileri, eğitim amaçları, meslek eğitimi, öğretim kadrosu, altyapısı, kurum desteği ve parasal kaynakları . vb. konularla ilgili “değerlendirme süreçleri” hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?
	44.4	Tanımlı ve yazılı süreç yok ya da çok azdır
	33.3	Bazı temel süreçler tanımlı ve yazılıdır ve misyon ve program amaçlarına açıkça bağlanmıştır
	15.9	Mühendislik programlarının değerlendirilmesi konusundaki ölçütlerin tüm ana öğeleri için gereken süreçler tanımlı, yazılı ve denetim altındadır. Misyon, program amaçlarına ve ilgi grubu gereksinimlerine açıkça bağlanmıştır
	4.8	Mühendislik programlarının değerlendirilmesi konusundaki ölçütlerin tüm ana öğeleri için gereken süreçler nicel olarak kavranmış ve denetim altındadır, Misyon, program amaçlarına ve ilgi grubu gereksinimlerine açıkça bağlanmıştır.
	1.6	Mühendislik programlarının değerlendirilmesi konusundaki ölçütlerin tüm ana öğeleri için gereken süreçler nicel olarak kavranmış ve denetim altındadır ve Misyon, program amaçlarına ve ilgi grubu gereksinimlerine açıkça bağlanmıştır. Diğer kurumlarca kıyaslama örneği olarak görülmektedir.
8		Orman mühendisliği programının çıktılarının, bir başka deyişle, öğrencilerin mezun oluncaya kadar bilmeleri ya da yapabilmeleri beklenen becerilerin değerlendirilmesi konusunda aşağıdaki ifadelerden hangisi söylenebilir?
	61.9	Düzensiz çabalarla sınırlıdır
	33.3	Bazı çıktılar tanımlı ve sistemli bir şekilde düzeltilmiştir. Sorunlar saptanmış ve düzeltilmiştir.
	3.2	Tüm temel çıktılar tanımlıdır. Sistemli bir şekilde değerlendirme ve süreç iyileştirmeleri uygulanmaktadır. Sorunlar önceden tahmin edilip önlenmektedir
	0.3	Tüm çıktılar tanımlıdır. Sistemli bir şekilde değerlendirme ve süreç iyileştirmeleri uygulanmaktadır. Destek birimlerinin çoğu sürece katılmış, sorun kaynakları anlaşılmış ve giderilmiştir.
	1.6	Tüm çıktılar tanımlıdır. Sistemli bir şekilde değerlendirme ve süreç iyileştirmeleri uygulanmaktadır. Destek birimlerinin tümü sürece katılmış, sorun kaynakları anlaşılmış ve giderilmiştir.
9		Orman mühendisliği program çıktı sonuçları ile çeşitli süreçlerin, program iyileştirmeleri ve eğitim amaçlarını sağlamak amacıyla kullanım durumu, aşağıdakilerden hangisiyle ifade edilebilir?
	42.9	Belgelenmiş kanıt yoktur
	39.7	Tatmin edici çıktılar; ele alınan konularda olumlu gelişmelerin bazı kanıtları vardır
	14.1	İyi çıktılar; Bir kaç temel konuda olumlu gelişme; Sonuçların sistemli yaklaşımla elde edildiğine ilişkin bazı kanıtlar vardır
	3.1	Mükemmel çıktılar; Bir çok konuda olumlu gelişme; Sonuçların sistemli yaklaşımla elde edildiğine ilişkin kanıtlar vardır
	0.2	Dünya çapında çıktılar, sonuçlarda süreklilik ve sonuçların sistemli bir yaklaşımla elde edildiği açıkça görülmektedir.
10		Program ile ilgili değerlendirme gereksinimlerini karşılamak üzere oluşturulan “sistem” hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?
	44.4	Mevcut değildir
	36.5	İlk aşamalarda; program ve fakülte kısmen uygulanmaktadır
	11.1	Oturmuş; program ve fakülte çapında uygulanmakta; misyon ve amaçlar yönlendirmektedir
	4.8	Bütünlük; Program, Fakülte ve destek birimleri çapında uygulanmaktadır. Misyon ve amaçlar yönlendirmektedir
	3.2	Sağlam ve yüksek düzeyde bütünlük bir sistemdir. Program, fakülte ve kurum çapında uygulanmaktadır. Misyon ve amaçlar yönlendirmektedir.

MÜDEK'e göre ideal bir eğitim amacı "kapsamlı; tanımlı, yazılı, ölçülebilir ve esnek olmalı, misyona açıkça bağlanmalı, ilgi grubu gereksinimlerine uyum sağlamalı, sistemli olarak gözden geçirilmeli ve güncellenmeli"dir (MÜDEK 2005b). Oysa ankete katılanların sadece % 12.5'i, İ.Ü. Orman Fakültesi Orman Mühendisliği eğitim amaçlarında bu özellikleri gördüğünü ifade etmiştir.

İlgi gruplarının eğitim amaçları, süreçler, çıktı değerlendirme, sistem çalışmalarına veya değerlendirmelerine katılım düzeyleri de MÜDEK açısından önemlidir ve bir soru olarak katılımcılara bu konudaki düşünceleri sorulmuş ve sadece % 2.5'i (Tablo 2, soru 6) bu konuda ideal bir durumdan söz edebileceğini ifade etmiştir. MÜDEK, değerlendiricilerinden, değerlendirme sırasında bazı ölçütleri puanlamasını istemektedir. Tablo 2'de yer alan 4. ve 6. sorular ile Tablo 7'de gösterilen 7., 8., 9. ve 10. sorular puanlanan sorulardır. MÜDEK puanlama sistemine göre, Program Eğitim Amaçları ölçütünden alınabilecek en yüksek puan 10 iken, en düşük puan 2'dir. Araştırmaya katılanların görüşleri MÜDEK puanlama sistemine uygulandığında, İ.Ü. Orman Fakültesi Orman Mühendisliği programının "Eğitim Amaçları" konusunda en fazla 4,55 puan alması beklenmelidir. Ancak yazılı bir amaç olmadığından bu puanın 2'de kalması daha güçlü bir olasılıktır.

4.2.3. Program Çıktıları ve Değerlendirme

MÜDEK'in üçüncü ölçütü Program Çıktıları ve Değerlendirme konusuna ayrılmıştır ve yapılan anket çalışmasında bu konuyla ilgili 4 kapalı uçlu soru yer almıştır. MÜDEK'e göre program çıktıları "öğrencilerin mezun oluncaya kadar bilmeleri ya da yapabilmeleri beklenenleri tanımlayan ifadeler"dir (MÜDEK 2005b). Katılımcıların Program Çıktıları ve Değerlendirme ile ilgili sorulara verdiği yanıtlar Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7'den de izlenebildiği gibi, İ.Ü. Orman Fakültesi Orman Mühendisliği programının çıktılarını izleme ve değerlendirme süreci olması beklenen durumdan çok uzaktır. Katılımcıların % 44.4'ü değerlendirme süreçlerinin yazılı olmadığını veya çok az olduğunu düşünürken, % 61.9'u program çıktılarının değerlendirilmesini düzensiz çabalara bağlı bir etkinlik olarak görmektedir. Benzer şekilde, katılımcıların % 42.9'u süreçlerden faydalanma ile ilgili belgelenmiş bir kanıt olmadığını düşünürken, % 44.4'ü program ile ilgili gereksinimleri karşılamak üzere oluşturulan sistemlerin bulunmadığını düşünmektedir.

MÜDEK puanlama sistemine göre, Program Çıktıları ve Değerlendirme ölçütünden alınabilecek en yüksek puan 20, en düşük puan 4'dür. Araştırmaya katılanların görüşleri bu puanlama sistemine uygulandığında, İ.Ü. Orman Fakültesi Orman Mühendisliği programının en fazla 6,97 puan alması beklenmelidir. Ancak, yazılı kanıtların azlığı nedeniyle bu puanın da en alt düzey olan, 4'de kalması daha güçlü bir olasılıktır.

4.2.4. Meslek Eğitimi

Tablo 8: Meslek Eğitimi Hakkında Katılımcı Görüşleri

Table 8: Answers of the Participants on Professional Education

Dönem	Doğru %	Kısmen Doğru %	Yanlış %	Fikrim Yok %
Bugün	9.8	47.8	38.8	3.7
Gelecek	20.0	40.3	25.4	14.3

MÜDEK'in 4. ölçütü olan ve Meslek Eğitimi başlığıyla tanımladığı ölçüt, içerik olarak her mühendislik programında olması gerektiği düşünülen bilim dalları, süreleri, teknik içerikleri konularıyla ilgilidir. Bu ölçütün SAF'ın müfredat ile ilgili ölçütünün, Genel Eğitim alt başlığına

karşılık geldiği fakat “meslek eğitimi” olarak adlandırıldığı söylenebilir. Yapılan araştırmada bu ölçütle ilgili 12 ayrı soru yer almış ve katılımcı görüşleri Tablo 8’de verilmiştir.

Katılımcıların yarıya yakını (% 47.8) ölçüt 4 ile ilgili uygulamaları kısmen doğru bulurken, doğru bulanlar (% 9.8) ile birlikte olumlu görüşlerin payı yarıyı aşmaktadır. Geleceğe yönelik beklentiler bugüne göre daha iyimser gibi görünse de, fikir beyan etmekten kaçınan katılımcı sayısının artışı değerlendirilmede dikkate alınması gereken bir durumdur.

4.2.5. Öğretim Kadrosu

Ölçüt 5 öğretim kadrosuyla ilgilidir. Ölçüt 5’e göre öğretim kadrosunun programın tüm alanlarında sayıca yeterli olması gerekmektedir. Ayrıca, kadronun ilgi alanları, uzmanlık deneyimleri, eğitimleri, heyecanları .. vb. özelliklerle de ilgilenilmektedir. Araştırmada bu ölçüt ile ilgili 16 ayrı soru yer almış ve katılımcıların bu sorulara verdiği yanıtlar Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: Öğretim Kadrosu Hakkında Katılımcı Görüşleri

Table 9: Views of the Participants on Faculty Academic Staff

Dönem	Doğru %	Kısmen Doğru %	Yanlış %	Fikrim Yok %
Bugün	17.0	50.1	25.2	7.7
Gelecek	23.5	41.0	15.4	20.1

Tablo 9’dan da görüldüğü gibi, katılımcıların yarıdan fazlası öğretim kadrosunda aranan özelliklerin İ.Ü. Orman Fakültesi, Orman Mühendisliği programına hizmet veren öğretim kadrosunda bugün kısmen bulunduğunu düşünmektedir. Bugünkü durumu, doğru veya kısmen doğru bulanların oranı % 67.1 düzeyine erişirken, gelecekteki duruma olumlu bakanların oranı % 64.5’e gerilemektedir. Buna karşılık fikri olmayanların oranı beşte bir (% 20.1) gibi bir seviyeye yükselmektedir. Öğretim kadrosunun geleceği hakkında katılımcılarda iyimser beklentiler olduğunu söylemek güçtür.

4.2.6. Altyapı

Ölçüt 6, MÜDEK tarafından alt yapı konusuna ayrılmıştır. Bu ölçüte göre sınıflar, laboratuvarlar öğrenmeye uygun olmalı, öğrenciler ile öğretim üyeleri arasında sıcak ve verimli iletişim olanakları sağlanmalıdır. Altyapı ölçütü ile ilgili 5 ayrı soruya anket çalışmasında yer verilmiştir. Bu sorulara verilen yanıtlar Tablo 10’da görülmektedir.

Tablo 10: Altyapı Hakkında Katılımcı Görüşleri

Table 10: Answers of the Participants on Infrastructure

Dönem	Doğru %	Kısmen Doğru %	Yanlış %	Fikrim Yok %
Bugün	8.3	38.7	47.0	6.0
Gelecek	16.5	35.9	28.6	19.0

Tablo 10’dan da görüldüğü gibi, program uygulama alanları bugün için bir altyapı sorunu yaşamaktadır. Katılımcıların hemen hemen yarısı (% 47.0) altyapının öğretim için uygun olmadığını düşünmektedir. Buna karşılık, gelecekteki durumun daha iyi olacağını düşünenlerin yanında, gelecek hakkında kararsız olan önemli bir (% 19) kesim bulunmaktadır.

4.2.7. Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar

Bir yüksek öğretim kurumunun başarısının üst kurumların yeterli ve sürekli desteğine bağlı olduğunu düşünen MÜDEK, SAF benzerinde de görüldüğü gibi, 7. ölçütü Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar konusuna ayırmıştır. MÜDEK'e göre üniversitenin programa gösterdiği liderlik önemlidir. Bu konu ile ilgili 13 ayrı soru ankete alınmış ve katılımcı görüşleri Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11'den de görüldüğü gibi, Türkiye'nin ilk ve en eski orman mühendisliği programına, rektörlüğün desteğini bugün için tamamen doğru bulanların oranı sadece % 7.2'dir. Kısmen doğru bulanlarla (% 30.2) birlikte dahi, olumlu görüş belirtenlerin oranı yarıyı geçmemektedir. Bu durum gelecekte karşılaşılabilecek beklenen tablo için de geçerlidir. Gelecekteki durumun "doğru" olarak tanımlanabilecek bir hale geleceğini bekleyenler iki kat artış (% 14.0) gösterse dahi doğru ve kısmen doğru görüşleri yine de yarıyı geçememekte, buna karşılık kararsızların oranı % 25.8'e yükselmektedir.

Tablo 11: Üst Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar

Table 11: Financial Source and Support of the Parent Institution

Dönem	Doğru %	Kısmen Doğru %	Yanlış %	Fikrim Yok %
Bugün	7.2	30.2	48.1	14.5
Gelecek	14.0	28.3	31.9	25.8

4.2.8. Program Ölçütleri

Program Ölçütleri, değerlendirilecek mühendislik programlarının akademik çalışma ve uzmanlık alanları dikkate alınarak oluşturulmuş ölçütlerdir ve belirli bir disipline yönelik temel ölçütleri tanımlamaktadır. MÜDEK'in değerlendirme ölçütleri oluşturduğu disiplinler; Çevre Mühendisliği, Elektrik ve Bilgisayar Mühendisliği, Endüstri Mühendisliği, Gemi ve Deniz Mühendisliği, Gıda Mühendisliği, Havacılık Mühendisliği, İnşaat Mühendisliği, Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği, Jeoloji Mühendisliği, Kimya Mühendisliği, Maden Mühendisliği, Makine Mühendisliği, Metalurji ve Malzeme Mühendisliği, Nükleer Mühendisliği, Petrol Mühendisliği, Yazılım Mühendisliğidir (MÜDEK 2005b).

Görüldüğü gibi, MÜDEK'in değerlendirme disiplinleri içerisinde Orman Mühendisliği yoktur. Ancak, yukarıda belirtilen mühendislik dallarına ait ölçütler incelendiğinde, SAF'ın müfredat ile ilgili ölçütünün "uzmanlık eğitimi" alt grubuyla ilgili özelliklerin, MÜDEK tarafından program ölçütü şeklinde ifade edildiği anlaşılmaktadır. SAF müfredat ölçütleri arasında yer alan 18 soru, MÜDEK kapsamına orman mühendisliği programının alınması halinde "orman mühendisliği program ölçütü" olabilecek nitelikte görülmüş ve bu sorulara verilen yanıtlar, MÜDEK Ölçüt 8'e uygunluk göstergesi olarak varsayılmıştır.

Tablo 12: Program Ölçütü Hakkında Katılımcı Görüşleri

Table 12: Views of the Participants on the Program Standard

Dönem	Doğru %	Kısmen Doğru %	Yanlış %	Fikrim Yok %
Bugün	14.8	55.3	27.3	2.6
Gelecek	26.4	44.7	16.1	12.8

Tablo 12'de MÜDEK program ölçütü haline gelebilecek 18 ayrı soruya verilen yanıtlar görülmektedir. Katılımcıların % 55.3'ü orman mühendisliği programının bugün için kısmen doğru

kabul edilebileceğini düşünmektedir. Bugünkü durum hakkında olumlu görüş belirtenler yaklaşık % 70.1 gibi bir orana sahiptir. Katılımcıların gelecek durum hakkındaki görüşleri incelendiğinde hemen hemen aynı oranda (% 71.1) iyimser bir yaklaşımın bulunduğunu, buna karşılık, bugünkü tablonun yanlış olduğunu düşünen bir grup katılımcının geleceği belirsiz gördüğünü söylemek olanaklıdır.

4.2.9. MÜDEK Ölçütleri Hakkında Katılımcı Gruplar Arasındaki Farklar

Oluşturulan grupların MÜDEK ölçütlerine verdikleri yanıtların istatistik karşılaştırılmaları, non parametrik Kruskal-Wallis testi ile yapılmış ve istatistik anlamlı sonuçlar Tablo 13'te verilmiştir. Anlamlı fark bulunan ve ikiden daha fazla grup içeren farkların karşılaştırılmasında (bakınız Tablo 13, meslek eğitimi, öğretim kadrosu, kurum desteği ve parasal kaynaklar, program ölçütleri satırları) 4 ve 5, 4 ve 6, 4 ve 7, 5 ve 6, 5 ve 7, 6 ve 7 biçimde tekrar ikili gruplar oluşturularak ikinci bir test yapılmıştır.

Eğitim amaçları konusunda program öğrencilerinin öğretim elemanlarına göre daha iyimser görüşleriyle farklı oldukları görülmektedir. Meslek eğitimi alanında ise mezunlarla öğrenciler arasında bir fark bulunmaktadır. Mezunların meslek eğitimine bakışı öğrencilere göre daha kötümserdir.

Meslek eğitimine doçentlerin (grup 6) bakışı araştırma görevlileri, yardımcı doçent ve profesörlerden (grup 4, 5, 7) farklıdır. Doçentler arasında fikir beyan etmeyenler (% 22.9) dikkat çekmektedir. Öğretim kadrosu ölçütü açısından 1, 2, 3, 4, 5, 6, ve 7 numaralı grupların ikili karşılaştırılması, öğrenciler (1), yardımcı doçentler (5) ve profesörlerin (7) diğer gruplardan farklı düşündüğünü göstermektedir.

Program ölçütleri açısından öğrenci ve mezunların öğretim üyelerinden farklı düşündüğü Tablo 13'ten anlaşılmaktadır. Öğrenci ve mezunlardan doğru yanıtı verenler öğretim elemanlarına göre daha fazladır.

5. TARTIŞMA

Ülkemiz mühendislik programlarının değerlendirilmesi konusunda önemli girişimleri başlatmış ve bir altlık oluşturmuş olan MÜDEK çalışmaları içerisinde Orman Mühendisliği programının yer almaması ilginçtir. Bu durumun ilk aşamada, Mühendislik Dekanları Konseyinin oluşumundan kaynaklanabileceği düşünülebilir. Gerçekten de, konsey "mühendislik fakültesi" dekanlarından oluşturulmuş, orman fakültesi gibi bünyesinde, mühendis unvanı veren programların yer aldığı fakülte dekanları oluşumun dışında kalmış, tutulmuş veya kalmayı tercih etmiştir. Bu durum, İnşaat Fakültesi, Maden Fakültesi, Makine Fakültesi için de geçerlidir fakat bu mühendislik programları MÜDEK ölçütleri içerisinde yer almıştır. Üstelik, MÜDEK Çalışma Esasları'nın 14. maddesinin c fıkrasında, isimlerden doğabilecek karmaşalar açıklanmıştır. Bu fıkra göre "MÜDEK tarafından yetkin bulunan bir programın, adında özel bir alan vurgulaması bulunsun bulunmasın temelde bir mühendislik eğitim programı olması gerekmektedir" (MÜDEK, 2005a). Dolayısıyla, orman mühendisliği, orman endüstri mühendisliği programlarının da değerlendirme alanına girebilmesi mümkündür.

22-24 Mart 2005 tarihleri arasında Antalya'da gerçekleştirilen I. Çevre ve Ormancılık Şurası'nın kararları arasında da orman mühendisliği öğretiminin akreditasyonu ile ilgili bir karar yer almıştır. Şuranın Araştırma Geliştirme ve Eğitim grubunun önerisiyle benimsenen 20. kararı "Üniversiteler, ormancılık kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve Orman Mühendisleri Oda'sı

temsilcisinden oluşan, çalışma esasları, görev ve sorumlulukları ile yetkileri tanımlanmış bir "Ormanlık Eğitim Öğretimini İzleme ve Değerlendirme Kurulu" kurulmalı, gerekli kaynaklar katılımcılarca karşılanmalıdır. Ormanlık Eğitim Öğretimini İzleme ve Değerlendirme Kurulu'nun her türlü eğitim öğretim programının yurt içi ve yurt dışı akreditasyonunu sağlayacak bir kurum haline getirilmesi desteklenmelidir" şeklindedir (ÇOB, 2005).

Tablo 13: MÜDEK Ölçütleri Açısından Katılımcı Gruplar Arasındaki Farklar
Table 13: Differences Among Groups Concerning MÜDEK's Criteria

Ölçüt	Gruplar	D %	KD %	Y %	FY %	istatistikler
Eğitim Amaçları	1 4+5+6+7	44,2 24,2	25,3 53	17,9 20,1	12,6 2,6	$\chi^2 = 3.968 *$
Meslek Eğitimi	1 2	27,1 7,1	39,1 48,7	32,8 38,5	1,0 5,8	$\chi^2 = 14.759 ***$
Meslek Eğitimi	4 5 6 7	3,2 5,0 0,0 2,8	51,4 45,0 35,4 63,9	42,6 50 41,7 33,3	2,8 0,0 22,9 0,0	$\chi^2 = 15.956 **$
Öğretim Kadrosu	1 2 3 4 5 6 7	30,1 10,6 7,8 9,0 17,5 3,1 25	45,7 44,2 48,4 55,2 58,8 64,1 64,6	20,3 28,8 39,1 29,2 21,3 23,4 10,4	3,9 16,3 4,7 6,6 2,5 9,4 0,0	$\chi^2 = 40.891 ***$
Öğretim Kadrosu	2 4+5+6+7	10,6 11,3	44,2 57,9	28,8 25,2	16,3 5,6	$\chi^2 = 8.028 **$
Öğretim Kadrosu	4 5+6+7	9,0 14,6	55,2 62,0	29,2 19,3	6,6 4,2	$\chi^2 = 7.091 **$
Öğretim Kadrosu	1 4+5+6+7	30,1 11,3	45,7 57,9	20,3 25,2	3,9 5,6	$\chi^2 = 15.611 ***$
Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar	4 5 6 7	3,8 12,3 5,8 7,7	36,8 32,3 32,7 53,8	47,0 44,6 61,5 38,5	12,4 10,8 0,0 0,0	$\chi^2 = 8.725 *$
Program Ölçütleri	1 2 3 4 5 6 7	37,8 8,1 2,8 9,0 0,0 0,0 16,7	46,2 61,5 58,3 59,6 51,1 47,2 64,8	15,6 28,6 38,9 28,7 45,6 36,1 18,5	0,3 1,7 0,0 2,8 3,3 16,7 0,0	$\chi^2 = 153.237 ***$
Program Ölçütleri	1 4+5+6+7	37,8 7,0	46,2 57,0	15,6 31,5	0,3 4,4	$\chi^2 = 103.003 ***$
Program Ölçütleri	1+2 4+5+6+7	24,5 7,0	53,1 57,0	21,5 31,5	1,0 4,4	$\chi^2 = 58.528 ***$

D: Doğru KD: Kısmen Doğru, Y: Yanlış, FY: Fikrim Yok
*: % 5 **: % 1 ***: % 0,1 Güven düzeylerinde anlamlı

Şüphesiz bu kararın MÜDEK ile de ilişkilendirilmesi veya MÜDEK kapsamında hayata geçirilmesi olanaklıdır. Ancak asıl sorun, kararın ilgili olduğu kişi ve kurumların bu kararın hayata geçirilmesi konusundaki ilgi eksikliğidir. Nitekim şura tartışmaları dikkate alındığında, ormancılık uygulamalarıyla ilgili tarafların, insan kaynaklarını oluşturan öğretim kurumlarının hizmet kalitesi konusuna yeterince ilgi duymadıkları, kendilerinin dışında bir konu olarak algıladıkları sonucu ortaya çıkmaktadır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Orman Mühendisliği MÜDEK kapsamına girmeli, Program ölçütleri SAF'ın ölçütlerinden yararlanarak, fakat ülke ormancılığının üstlenmesi gereken role göre tanımlanmalıdır. Bu konu sadece orman mühendisi unvanı veren fakülteleri ilgilendiren bir sorun olarak algılanmamalı, SAF örneğinden de anlaşıldığı üzere, Türkiye Ormancılar Derneği, Orman Mühendisleri Odası gibi meslek örgütlerinin de ilgi alanına girmelidir. Avrupa Birliği'ne üyelik, Hizmetler Genel Anlaşması (GATS), emeğin serbest dolaşımı, uluslar arası tahkim tartışmaları, gelecek günlerin ülkemiz orman mühendisliği programından mezun olanların, daha rekabetçi bir emek pazarında mücadele etmek zorunda kalacağını göstermektedir. Bu günlere hazırlık olmak üzere, ülkemiz orman mühendisliği programının akreditasyonu konusunda adımlar atma zamanı gelmiştir.

SAF ve MÜDEK Akreditasyon Ölçütlerine, İ.Ü. Orman Fakültesi, Orman Mühendisliği programının uyum sağlayabilmesi için aşağıdaki önerilerin yerine getirilmesi gereklidir;

- 1- SAF Standart I'e ve MÜDEK Ölçüt II'ye uyum sağlamak üzere, orman mühendisliği bölüm misyonunun çağdaş ormancılık anlayışını ifade edebilecek şekilde tanımlanması, bu misyon ile ilişkili hedef ve amaçların belirlenmesi, işleyişin belirlenen hedef ve amaçlar çerçevesinde yapılıp yapılmadığını izleyebilecek bir izleme ve değerlendirme sisteminin kurulması gerekmektedir. Bugün var olan bölüm kurulları ile bölüm faaliyet raporlarının, bu çerçevede yeniden ele alınması zorunludur.
- 2- SAF Stardart II konusunda katılımcıların verdiği yanıtlar, Orman Mühendisliği Müfredatında, genel eğitim çalışmaları içerisinde iletişim becerilerini artırıcı uygulamalara yer verilmesinin önemini kanıtlamaktadır. Öğrencilere sözlü sunumlar hazırlama ve öğrenciler veya halk karşısında sunumlar yapma fırsatları tanınmalı, bitirme tezlerinin uygulanması, bu gözle yeniden ele alınmalı ve daha fazla önem verilmelidir.
- 3- SAF Standart III'e uygunluğun sağlanabilmesi için kampus dışı elektronik öğrenim desteklerinin artması, program yöneticisinin atama ve performansının izlenmesi konusu bir sisteme kavuşturulmalıdır.
- 4- SAF standart IV ve MÜDEK Ölçüt 5'e tam uyumlu olabilmek için orman mühendisliği bölüm kadrolarının özellikle ilgi alanı çeşitliliği, mesleki örgütlerle ilişki, öğretimi canlandırma istekliliği alanlarında güçlendirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Bugün için olumlu görünen sonuçların sürekliliği açısından, katılımcılar arasında yer alan ve geleceği belirsiz görenlerin kaygılarının nedenleri ayrıca araştırılmalıdır.
- 5- SAF Standart V'in ve MÜDEK ölçüt I'in, özellikle danışmanlık ve öğrenci becerilerinin izlenmesi ile ilgili özelliklerin uygulamasında sıkıntılar bulunmaktadır. Öğrenciler öğretim üyeleri arasında paylaştırılmış ve her öğrenciye bir danışman sağlamıştır fakat bu sistem fiilen

işlememekte, öğrenciler danışmanlarına gitmemektedir. Sistemin işlememe nedenleri araştırılmalıdır.

- 6- İ.Ü. Orman mühendisliği programı Türkiye'nin en eski ve köklü orman mühendisliği programıdır. İstanbul Üniversitesi'nin diğer bölümleri ile karşılaştırıldığında, İstanbul Üniversitesi'nin farklılığını ve üstünlüğünü en kolay gösterebileceği bölüm olma özelliğine sahiptir. Ancak, rektörlüğün bu bölümü üniversitenin rekabet üstünlüğü özelliğine sahip bir bölümü olarak gördüğüne dair hiçbir belirti bulunmamaktadır. Üstelik rektörlükten uzak kampüsü nedeniyle olanaklardan da uzak kalmaktadır. Orman Mühendisliği programının SAF veya MÜDEK ölçütlerine göre akredite olabilmesinin sadece Orman Fakültesi bünyesi ile sınırlı çalışmalarla başaranlamayacağı, üniversitenin de sorumluluklarını yerine getirmesinin gereği ortaya çıkmaktadır.

Gerek SAF gerek MÜDEK ölçütlerinden de görüldüğü gibi, bir yüksek öğretim kurumunun programını geliştirirken, izlerken, değerlendirirken sadece kurum içi ilgi gruplarını dikkate alması olanaklı görülmemektedir. Katılımcı grupların yanıtları arasındaki farklılıklar konusunda, bu araştırmanın elde ettiği bulgular, farklı grupların aynı konuda farklı algılara sahip olabileceklerini kanıtlamaktadır. Bu nedenle özellikle program mezunlarının orman mühendisliği program iyileştirme, izleme ve değerlendirme çalışmalarına program yöneticilerince davet edilmeleri, mezunların da, mesleki deneyimleri yansıtabilecek bir anlayışta, sistemli ve kurumsal katılım biçimlerini, dernekleri, odaları aracılığıyla sağlama konusunda bir yapılanmaya gitmeleri gerekmektedir. Ancak, yapılan fark analizinin sonuçları, mezun ve öğrencilerin programın yeterliliği konusunda yeterince sorgulayıcı bir bakışa sahip oldukları konusunda kuşkular uyandırıcı niteliktedir.

**AN INVESTIGATION ON ACCREDITATION POSSIBILITIES OF THE FOREST
ENGINEERING PROGRAMME OF FACULTY OF FORESTRY,
ISTANBUL UNIVERSITY**

**Y. Doç. Dr. Kenan OK
Y. Doç. Dr. Eyyüp ATICI**

Abstract

Increased number and kind of programs in higher education institutions make difficult to define their quality of education and services. In this study, accreditation applications for forestry engineering programs were investigated concerning standards on forestry and engineering in Turkey and world.

As a result of investigation, it was found that forestry engineering program in Istanbul University has weakness on program mission, aims of education, and evaluation systems in highest level. On the other hand, while it has weakness in middle level on students, infrastructure, support of parent institution and monetary sources, professional education of curriculum and faculty staff can be accepted as the best parts of it.

Key Word: Accreditation, Forest Engineering, Engineering Evaluation Council, Society of American Foresters

SUMMARY

Forest School established in Istanbul in 1857 is accepted as the first forest engineering programme in Turkey. Name of the Forest School was changed in time such as Forest and Mine School, Halkalı Agriculture High School, Halkalı Agriculture and Forestry High School and Forest High School. It is known that graduates from Forest and Mine School were titled as Forest Engineer (Özdönmez, Ekizoğlu 1996). In 1934, Forestry education programme was connected with national higher education system by joining Agriculture Higher Institute in Ankara. In 1948, this programme was transferred to Faculty of Forestry in Istanbul University, which was established after university reform.

There are nine programmes on forest engineering in different universities of Turkey. Forest engineering programs are managed under faculties of forestry. Approximately five hundred successful students in an examination conducted by a central organization in national level can participate these programmes in every year. Forestry curriculum consists of theoretical courses, seminars, thesis, practices in laboratories or professional jobs and excursions.

A higher education programme can affect the life of any person, family, institutions or society. For that reason, the quality of them interests for many persons or governmental and non-governmental organizations. The main purpose of the US accreditation system is to ensure that a

base of standards of academic programs, facilities, and policies is in place for every academic institution accredited (ALTBACH, 2003).

There is an obvious need to measure academic quality and performance in increasingly diversified academic systems, to rank academic institutions and programs, and to define academic achievement. The American experience can be studied as one model of accreditation, but it should not be exported in the long run this is neither a service to those institutions currently clamoring for it nor a positive contribution of American accreditors (ALTBACH, 2003).

Society of American Foresters (SAF) carries out the system of the accreditation for forestry programme. Accreditation standards were first adopted by the SAF Council in 1935 and revised approximately every ten years. The SAF Committee on Accreditation carries out the accreditation process and makes final decision (SAF 2005).

The objectives of SAF accreditation are to improve the overall quality of professional forestry education, foster integrity and excellence through the development, use periodic revisions of Standards for Accreditations and assure students, employers, the general publics and other organizations and agencies.

SAF's standards on accreditation of the forestry programs consists of six standards describe the essential elements of a professional forestry education program: forestry program mission, goals, and objectives; curriculum; forestry program organization and administration; faculty; students; and support of parent institution.

There is no any agency responsible for accreditation of the forestry programmes in Turkey. However, Engineering Evaluation Council (MUDEK) was established by the Committee of Engineering Deans in 2002. Aim of the MUDEK is to increase the level of wealth of the nation by encouraging and improving the engineering education programs and quality of engineers (MUDEK 2005a). Deans of the Faculty of Forestry are not members of the Committee of Engineering Deans.

MUDEK also accepted its own accreditation criteria set. MUDEK criteria set consists of two departments and contains eight criteria. There are seven criteria in the first department called as general criteria. General criteria set deals with students, education aims of the program, program outputs and evaluation, engineering education, education staff, infrastructure, institutional support and monetary sources. Eighth criterion is called as program criterion and it defines the difference of the engineering program from other engineering programs. There is no any program criterion on forestry engineering program among the criteria of MUDEK.

Method: In this research, accreditation possibilities of the Forestry Engineering Program in the Faculty of Forestry of Istanbul University was investigated by using the criteria sets accepted by SAF and MUDEK. For this purpose, a questionnaire form was prepared by using SAF and MUDEK accreditation programs. 63 persons selected randomly among stakeholders of the forestry program participated to research by filling the questionnaire forms. Data obtained in the research was analyzed by using SPSS program and differences among stakeholder groups were investigated according to Kruskal – Wallis test.

Results: As a result of answers in analysis, forestry program in Istanbul University has an important weakness on SAF's standard I and MUDEK's criterion II. Mission of the program is not defined as expected and aims of the program are not clear. Curriculum of the program has weakness on communication skills concerning SAF II. Although administer of the program has equal title and authority of comparable units, forestry program in Istanbul University has some negative characteristics on SAF Standard III and MUDEK criteria I, III, especially concerning

program planning, outcomes assessment, student recruitment, admissions and transfers, consultation system for students. According to research participant, situation of the forestry program concerning SAF standard IV and MUDEK criteria V is better than other standards and criteria. Participants of the research believe that parent institution support is not enough for forestry program.

KAYNAKLAR

ALTBACH, P., G., 2003: American Accreditation of Foreign Universities: Colonialism in Action, Üniversite ve Toplum, Cilt 3, Sayı 4, Aralık.

ÇOB, 2005: 1. Çevre ve Ormancılık Şurası Kararlar,

GÖRCELİOĞLU, E., 2001: Ormancılık Yüksek Öğretiminin Değerlendirilmesi ve İzlenmesi, İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, Seri B, Cilt 51, Sayı 2. Sayfa: 17-24. İstanbul.

MDK, 2005: Mühendislik Dekanları Konseyi Oluşturulmasına ve İşleyişine İlişkin Yönerge, <http://www.eng.boun.edu.tr/engtr/karar1.htm> 04.06.2005.

MÜDEK, 2005a: Mühendislik Değerlendirme Kurulu Çalışma Esasları, [http://mudek.me.metu.edu.tr/doc/MUDEK_Calisma_Esaslari_\(6.2.3\).pdf](http://mudek.me.metu.edu.tr/doc/MUDEK_Calisma_Esaslari_(6.2.3).pdf) 04.06.2005

MÜDEK, 2005b: MÜDEK, Mühendislik Programlarının Değerlendirme Ölçütleri, [http://mudek.me.metu.edu.tr/doc/Degerlendirme_Olcutleri_\(2.1.3\).pdf](http://mudek.me.metu.edu.tr/doc/Degerlendirme_Olcutleri_(2.1.3).pdf) 04.06.2005

ÖSYM, 2004: Yükseköğretim programları ve Kontenjanları Kılavuzu, Ankara.

ÖZDÖNMEZ, M., EKİZOĞLU, A., 1996: Türkiye’de Ormancılık Yüksek Öğretiminin Başlangıcından Bu Yana Mezunlara Verilen Unvanlar ve Diplomalara, İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi, Seri B, Cilt 46, Sayı 1-2-3-4. Sayfa: 45-64. İstanbul.

SAF, 2005: Accreditation Handbook, Standarts, Procedures, and Guidelines for Accrediting Educational Programs in Professional Forestry, Accreditation Standards and Procedures Revised 2003, <http://www.safnet.org/education/AccHdbk2004.pdf> 04.06.2005.

PLATİN, B., 2002: Mühendislik Dekanları Konseyi 5. Toplantısı Sunusu, 13.12.2002, Konya, [http://mudek.me.metu.edu.tr/sunum/20021213\(MDK-Selcuk-Konya\).ppt](http://mudek.me.metu.edu.tr/sunum/20021213(MDK-Selcuk-Konya).ppt) 04.06.2005